

Národní archiv

Koncepce digitální transformace Národního archivu 2025–2030

*„Otevíráme minulost,
abychom inspirovali budoucnost.“*

Obsah

Koncepce digitální transformace Národního archivu 2025–2030

JAKO NÁRODNÍ ARCHIV

- víme, **KDO** jsme, víme, **CO** děláme. 7
- víme, **PROČ** děláme to, co děláme, víme, **KAM** směřujeme, víme, **KOMU** jsou naše služby určeny. 8

ÚVODEM 9

OBLASTI A CÍLE

1. Spolupráce při digitální transformaci s garanty digitalizačních procesů na národní úrovni a při digitální transformaci archivní sítě 13
2. Etablování digitálních procesů a digitální archivace 15
3. Bezpečná a komplexní archivace informací 17
4. Online přístup k informacím 18
5. Lidské zdroje 20

INSPIRACE A ZDROJE KONCEPCE ROZVOJE NÁRODNÍHO ARCHIVU:

- A. Národní architektonické dokumenty 22
- B. Ze strategických materiálů Národního archivu 23
- C. Zahraniční inspirace 23
- D. Právní předpisy 23

JAKO NÁRODNÍ ARCHIV

— víme, **KDO** jsme.

Národní archiv je organizační složkou státu zřízenou zákonem č. 499/2004 Sb. a ústředním archivem České republiky s dlouhou institucionální tradicí. Zajišťuje komplexní odbornou péči o archiválie z provenience ústředních úřadů českého a československého státu, vzniklých od středověku až do současnosti, a archiválie dalších původců. Archivní soubory o rozsahu 135479,69 bm a 5415281,09 MB (stav k 31. 12. 2024) archiválií tvoří významnou část národního kulturního dědictví.

— víme, **CO** děláme.

- ukládáme, spravujeme, zpracováváme svěřené archivní fondy a sbírky
- zpřístupňujeme svěřené archivní fondy státním úřadům i badatelské veřejnosti a poskytujeme badatelům odborný infoservis
- provádíme výběr archiválií u veřejnoprávních původců s celostátní působností jako např. Úřad vlády, ministerstva a další
- spolupracujeme se soukromoprávními subjekty a provádíme u nich systematickou akviziční činnost
- provádíme nahlédací agendu ve svěřených archiváliích
- jsme členy odborných domácích i mezinárodních platforem, zejména v oblasti elektronických dokumentů
- plníme úkoly ústředního vědeckovýzkumného pracoviště na úseku uchovávání a zpřístupňování nových forem nosičů informací včetně dokumentů v digitální podobě
- poskytujeme odborné, informační a poradenské služby v oblasti elektronického dokumentu a v oblasti péče o archiválie
- zřizujeme Národní digitální archiv a provozujeme Národní archivní portál
- podílíme se na rozšiřující znalostní bázi Architektury eGovernmentu ČR
- disponujeme největší odbornou archivní knihovnou v České republice, která je přístupná veřejnosti
- kontrolujeme výkon spisové služby u veřejnoprávních původců s celostátní působností a ukládáme správní tresty za přestupky
- vedeme evidenci svěřeného segmentu národního archivního dědictví
- máme postavení výzkumné organizace a provádíme výzkum v souladu s rozvojovým programem
- provádíme konzervaci, restaurování archiválií a mikrobiologické průzkumy
- plníme úkoly ústředního vědeckovýzkumného pracoviště na úseku preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování archiválií
- provozujeme unikátní dezinfekční linku určenou k dekontaminaci napadených dokumentů a archiválií

- spolupracujeme s domácími i zahraničními archivy a dalšími paměťovými institucemi (EAG, EBNA, DLMForum, Dilcis Board, AUdS, Archiving by Design při EAG, ICARUS)
- vydáváme odborné publikace a periodika (Historická fotografie, Sborník archivních prací, Paginae historiae, Informační list pro otázky elektronické spisové služby a dokumentů v digitální podobě)
- zajišťujeme prodej publikací vydaných Národním archivem
- organizujeme výstavy, přednášky, konference, exkurze a další veřejné akce
- podílíme se na pedagogické činnosti a vzdělávání nových generací odborníků

— víme, **PROČ** děláme to, co děláme.

Námi spravované archiválie a informace mají mnoho kvalit a rozměrů, obsahových, technických a dalších. Jsou symbolem české státnosti a mají nezastupitelný význam pro historii a identitu našeho státu, ale také identitu municipalit, komunit i jednotlivců, stabilitu právního prostředí, pro důvěryhodnost výkonu agend veřejné správy a pravdivost informací.

— víme, **KAM** směřujeme.

Vnímáme realitu, proměnlivost a rychlost digitálního věku a přijímáme ji jako příležitost pro uplatnění a rozvoj našich znalostí a zkušeností s ukládáním informací. Neomezujeme se pouze na získávání a ukládání informací v písemné či digitální podobě, ale také na jejich poznání. Informace kvalifikujeme, zpracováváme, strukturujeme, popisujeme, zpřístupňujeme a zaručujeme jejich spolehlivost v čase a prostoru, a to s pomocí nových technologií a nástrojů.

— víme, **KOMU** jsou naše služby určeny.¹

Cílovou skupinu našich klientů představoval historicky především stát sám v podobě jeho politických reprezentací, postupně pak také odborná veřejnost z oboru historie a dalších společenských věd. S demokratickou a moderní společností jsou informace uložené v archivech otevřeny také široké veřejnosti jako součást a pevný základ kultivovaného občanství a svobodné debaty založené na ověřovaných a ověřitelných informacích.

1 Srv. „We serve“ ... „Sloužíme“... cit. NARA's FY 2026-2030 Strategic Plan Framework. Online. S. 1. Dostupné z: <https://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan>. [cit. 2024-11-23].

ÚVODEM

Koncepce digitální transformace Národního archivu 2025–2030 v souladu s legislativou danými úkoly a strategickými dokumenty České republiky v oblasti digitalizace pokračuje v neustálém vývoji směrem k systematicky digitálnímu archivu, digitálním službám a digitálnímu archivnictví. Koncepce se zaměřuje na digitální akvizici elektronických dat, rozvoj informačního systému digitálního archivu a online přístup. V uvedeném období bude Národní archiv dále rozvíjet svá digitální archivační řešení, dokončí několik strategických projektů včetně nového informačního systému digitálního archivu (IS NDA II), zapojení AI, projektu Národní digitální badatelny a projektů k rozvoji dílčích nástrojů např. pro ukládání geodat nebo akvizici dat a databází existujících mimo systémy spisové služby. Zároveň bude pokračovat v propagaci činností a uložených informací směrem k občanské i odborné veřejnosti, a to prostřednictvím moderních komunikačních nástrojů a s přihlédnutím k zájmům a komunikačním strategiím cílových skupin.

Záznamy uchovávané Národním archivem mají zásadní význam pro možnost vystavit komparaci kvalitu výkonu státní moci v dlouhodobém horizontu. **Informace uložené v Národním archivu, jejich důvěryhodnost a kvalita tvoří základ pro věcně podloženou diskusi demokratické občanské společnosti** (Oblast 3).

Koncepce Národního archivu v návaznosti na Informační koncepci Národního archivu (verze 2.0 z roku 2023) pokračuje v neustálém **rozvoji směrem k systematicky digitálnímu archivu** (Oblast 2). Je proto provázána s národní strategií Digitální Česko. Po předchozích nesmělých pokusech začal v roce 2010 Národní archiv se systematickou digitalizací. V roce 2015 Národní archiv poprvé úspěšně dokončil proces elektronického skartačního řízení včetně uložení elektronických archiválií v digitálním archivu.

Výsledků digitalizace archivních procesů lze dosáhnout pouze **vytvářením sítí a spoluprací s ostatními aktéry v oblasti digitální transformace** při implementaci a regulační činnosti (Oblast 1). Další spolupráce se nabízí také na rozhraní mezi správou dokumentů/informací u původců a archivem.

Digitální transformace výkonu státní správy a společnosti obecně jde ruku v ruce s postupným omezením analogové oblasti. Analogové dokumenty v držení správních orgánů budou postupně po posouzení trvalé hodnoty převedeny k uložení do archivu, a to v analogové nebo digitální či digitalizované podobě. Lze také očekávat, že poptávka po nahlížení se masivně promění z analogového nahlížení do nahlížení digitálního. **Rozsah analogové a digitální nabídky se bude postupně proměňovat ve prospěch digitální formy**, což odpovídá i zkušenosti oblastních archivů v souvislosti s digitalizací a digitálním zpřístupněním matričních záznamů. Fyzický přístup se stane postupně výjimkou. Na to bude nutné reagovat nejen rozvojem systémů (Oblast 4), ale také změnou alokace lidských zdrojů a rozvojem jejich kompetence.

Zákonný mandát Národního archivu vyplývající ze zákona 499/2004 Sb. zůstává nezměněn, a to i při přechodu na digitální archiv, který je jen novou formou správy svěřených archivních souborů a péče o archiválie, ale nikoliv novým procesem, a jako takový je nedílnou součástí zmocnění Národního archivu již více než dekádu. Nicméně každodenní práce všech zaměstnanců Národního archivu se zásadně změní (Oblast 5) a archiv musí pokračovat ve svém rozvoji (Oblasti 2, 3, 4). Cílem je, aby byl tento proces změn participativní, konsensuální a transparentní a zároveň aby **bylo vytvořeno prostředí, v němž se všichni zaměstnanci mohou neustále rozvíjet.**

V průběhu celého strategického období 2025–2030 bude kladen **důraz na potřeby klientů archivu, mezi které patří jak státní správa, samospráva, soukromá sféra, tak i jednotlivci.** Poskytováním služeb zaměřených na ty, kteří využívají těchto služeb, se Národní archiv snaží zajistit, aby se mohly i nadále archivovat všechny informace, které jsou důležité pro vládní politiky a strategie v nově vznikajícím digitálním světě, a aby veřejnost a státní správa měly k těmto informacím přístup co nejjednodušším a uživatelsky nejpřívětivějším způsobem.

OBLASTI A CÍLE

DIGITAL

OBLASTI A CÍLE

Národní archiv v této Koncepci sleduje pět klíčových oblastí se zásadním dopadem do úspěšnosti digitalizace.

1. **Spolupráce při digitální transformaci s garanty digitalizačních procesů na národní úrovni a při digitální transformaci archivní sítě**
2. **Etablování digitálních procesů a digitální archivace**
3. **Bezpečnost a důvěryhodnost archivace a uložených informací**
4. **Online přístup k informacím**
5. **Lidské zdroje**

1. Spolupráce při digitální transformaci s garanty digitalizačních procesů na národní úrovni a při digitální transformaci archivní sítě

Národní archiv se aktivně podílí na utváření digitální transformace v rámci vládních strategických dokumentů a společně se svými partnery a garanty digitalizace (DIA, MV, NAKIT a další) bude nadále jednat tak, aby archivace byla zohledněna v rané fázi nasazování digitalizačních procesů a stala se tak nedílnou součástí vrcholové strategické dokumentace na národní i evropské úrovni. Archivace v odborném smyslu musí být v mentální mapě digitalizace pevně ukotvena jako nedílná část životního cyklu informace. To vyžaduje udržování dosažených kompetencí včetně historických a dále systematické sledování připravovaných strategií a rozvoj lidských zdrojů a jejich kompetencí, aby byly partnery v odborných diskuzích. Národní archiv systematicky spolupracuje i s dalšími paměťovými a vzdělávacími institucemi, sleduje jejich strategie a inspiruje se úspěšnými modely řešení, stejně jako spolupracuje se všemi entitami archivní sítě. Ve spolupráci s nimi a při reflexi jejich zkušeností reorganizuje, digitalizuje a automatizuje své standardní procesy. Při reorganizaci procesů a evaluaci záměrů se zaměří na přínos pro klienty, kterými jsou především státní správa a samospráva, ostatní archivy, soukromoprávní subjekty i jednotlivci.

Cíle:

Národní archiv bude...

- 1.1 uplatňovat své poznatky a zkušenosti v legislativních procesech a u strategií souvisejících s digitálními technologiemi a digitální transformací České republiky s cílem zajistit archivaci informací trvalé hodnoty ze všech úrovní, tj. od ústřední státní správy přes regionální státní správu a samosprávu k jednotlivci a s cílem zabránit tomu, aby se v informacích uložených v archivu objevily v budoucnu mezery.

- 1.2 i nadále, jako doposud, přezkoumávat národní i evropskou právní úpravu a její návrhy, pokud mohou mít dopad do archivace informací, a to tak, aby archivace a budoucí přístup k informacím v archivu byly od počátku součástí všech projektů digitální transformace.
- 1.3 aktivní v komunikaci se zainteresovanými skupinami a garanty implementace digitalizace České republiky a v rutinním stereotypu bude vysvětlovat starým i novým garantům digitalizace úlohu archivace v životním cyklu dokumentu.
- 1.4 v souladu se svým zákonným zmocněním² k metodické a poradenské funkci v oblasti předarchivní péče o dokumenty v digitální podobě a v oblasti digitalizace archiválií v analogové podobě i nadále připravovat standardy a metodiky ve vzájemné komunikaci s ostatními odborníky z archivního i dalších oborů.
- 1.5 udržovat otevřenou komunikaci s dalšími paměťovými organizacemi a reflektovat jejich úspěšné strategie.
- 1.6 spolupracovat se svými oborovými partnery i úřady, které disponují velkým objemem dat, při hledání způsobu, jakým mají být tato data archivována, aby mohla být efektivně a uživatelsky přívětivě využívána.
- 1.7 ve spolupráci s institucemi veřejného sektoru a garanty digitalizace sledovat a analyzovat potenciál a synergii propojených dat.
- 1.8 posilovat svou pozici centra kompetencí v oblasti správy informací a archivace.
- 1.9 aktivní v kontaktu s národními a mezinárodními partnerskými institucemi a subjekty zaměřenými na sdílení informací z archivních souborů a jejich nadnárodní zpracování a digitální transformaci v oblasti digitálních technologií archivnictví.

2 § 46 odst. 3 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě.

2. Etablování digitálních procesů a digitální archivace

Národní archiv se cíleně a systematicky a napříč svými agendami zaměří na digitální transformaci. Postupně bude digitalizovat, automatizovat a průběžně evaluovat své standardní procesy, přičemž klíčovým parametrem přijímaných změn je zefektivnění činností, digitalizace a přínos pro klienty archivu. Zajistí, aby digitální řízení bylo jednoduchým procesem. Digitální archivace se na rozdíl od ostatních procesů správy dat v informačních systémech musí vyrovnat s „nekonečností“ uložení digitálních informací, v čemž je oproti ostatním informačním systémům unikátní.

Národní archiv se i nadále bude zaměřovat na archivaci všech informací, které jsou relevantní pro identitu, paměť a digitální strategie státu. Zajistí, aby digitální komunikace původců archiválií i uživatelů s archivem byla jednoduchým procesem, vybaví digitální archivační systémy tak, aby tam, kde je to možné, předjímaly budoucí potřeby jak státní správy a samo-správy, tak i dalších komunit a občanské veřejnosti. Národní archiv bude pokračovat v partnerské spolupráci a poskytování pomoci původcům svěřeným mu do péče tak, aby i v rámci správy dokumentů a informací v informačních systémech původců došlo k postupnému zkvalitnění procesů správy i předávání informací trvalé hodnoty k archivaci.

Cíle:

Národní archiv bude...

- 2.1 směřovat k primárně digitální archivaci a zpřístupnění bez ohledu na to, zda jsou informace v digitální nebo analogové podobě (zásada: primárně digitálně) a zkoumat potenciál digitální archivace včetně využití propojených dat v novém archivním informačním systému.
- 2.2 postupně identifikovat archivní procesy vhodné k automatizaci,³ a to v jejich jednotlivých částech, ale vždy zároveň ve vzájemných souvislostech a vazbách podle zásady „Celek je víc než souhrn jeho částí“⁴, tak aby digitalizace a automatizace neohrozila trvalé uložení informací a jejich důvěryhodnost.
- 2.3 využívat kombinaci lidských odborných znalostí a umělé inteligence při analýzách dat a procesů s cílem poskytovat klientům co nejlepší podporu.⁵

3 Např. typologie věcných skupin k trvalému uložení a automatizace zničení dokumentů u původců a automatizace výběru k trvalému uložení u vytipovaných skupin.

4 Aristoteles.

5 Podle Strategie evropských archivů (citace viz kapitola Inspirace a zdroje koncepce rozvoje Národního archivu, C 1); NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci „Archivní informace mohou sloužit jako základní vstupní údaje pro externí vývoj umělé inteligence, protože poskytují cenná tréninková data. Otevřená data lze využít k urychlení lepších modelů AI a přispět k budování evropské datové ekonomiky. Jednou z největších výzev pro aplikaci AI do procesů evidence a archivace je nemožnost nahlédnout, jak systémy hlubokého učení činí svá rozhodnutí. Archivy se budou muset

- 2.4 zajišťovat ve spolupráci s dodavateli elektronických systémů spisových služeb a dalších informačních systémů, původci a archivy zlepšování a vysokou úroveň metadat dokumentů a informací.
- 2.5 neúnavně hledat cesty k archivaci hodnotných, ale nestandardizovaných dat a identifikovat místa a zdroje digitálních rozhodovacích a komunikačních procesů mimo legislativně standardizované systémy.
- 2.6 pečovat o informační systémy, nástroje a procesy digitálního archivu v reflexi na aktuální technologický vývoj tak, aby byly odolné vůči budoucnosti, úspěšně integrované do systémového prostředí, aby se optimalizovala stabilita, výkonnost a uživatelská přívětivost.
- 2.7 sdílet své zkušenosti s dalšími archivními a paměťovými institucemi při trvalé archivaci digitálních informací.
- 2.8 realizovat osvětu a program digitalizace na snížení objemu analogových dokumentů z digitálního věku u původců a následně v archivu.
- 2.9 realizovat program na snížení objemu starých analogových záznamů v archivu.
- 2.10 pečlivě vyvažovat role poskytovatele služeb a metodického centra pro oblast digitálního dokumentu a role archiváře dozorového orgánu v oblasti správy a archivace informací.

rozhodnout, jakou míru nejistoty mohou „připustit“ v životním cyklu veřejných záznamů, aby byly schopny rekonstruovat činnosti a rozhodnutí s pomocí modelů AI. Využití AI nabízí mnoho příležitostí a EAG je může posoudit a v případě, že je to proveditelné, pak navrhnout pokyny pro jejich použití (například jak využívat otevřená data z archivů, zavést auditorské procesy a certifikační standardy, nakládat s výsledky generovanými AI).“

3. Bezpečná a komplexní archivace informací

Národní archiv bude archivovat všechny informace, které mají trvalou hodnotu, svých původců a digitální informace (archiválie nebo jejich digitalizáty) původců v péči dalších archivů, pokud tyto archivy ukládají digitální archiválie v Národním digitálním archivu. Při pořizování a rozvoji digitálních archivačních systémů bude postupovat tak, aby mohl reagovat na další technologický vývoj a zajistit kontinuitu správy a uložení digitálních informací.

Cíle:

Národní archiv bude...

- 3.1 maximalizovat úsilí a ukládat digitální archiválie, informace a metadata tak, aby byla zajištěna věrohodnost původu, neporušitelnost obsahu a čitelnost.
- 3.2 ve spolupráci s archivem, do jehož péče archiválie v digitální podobě náleží, vytvářet, spravovat a zpřístupňovat prostřednictvím národního portálu skupiny metadat obsahujících základní identifikaci a popis archiválie a evidenci subjektů oprávněných k přístupu k archiválii včetně rozsahu oprávnění.
- 3.3 evidovat a zpřístupňovat pečujícímu archivu údaje o změně metadat, datových formátů a velikosti archiválie v bytech nebo narušení obsahu archiválie, ztrátě její čitelnosti nebo ztrátě metadat nezbytných pro nakládání s archiválií v rozsahu umožňujícím příslušnému archivu posouzení, zda jsou splněny skutečnosti pro podání žádosti k zahájení řízení o vyřazení archiválie z evidence Národního archivního dědictví.
- 3.4 zacházet bezpečně s osobními, osobními citlivými a dalšími chráněnými údaji v průběhu celého procesu přenosu, ochrany, zpracování a digitálního využití; v případě potřeby zavede další procesy a bude provádět jejich průběžnou evaluaci proti rozvíjejícím se technologickým možnostem.⁶
- 3.5 průběžně vyhodnocovat a aktualizovat bezpečnostní procesy archivního uložení tak, aby byl udržen dosavadní etalon primární důvěryhodnosti v archivech uložených informací pramenících ze znalosti životního cyklu informace před uložením do archivu a ze standardizovaných ukládacích procesů a správy archiválií v archivech.⁷

6 Srv. čl. 89 Nařízení (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů.

7 Podle Strategie evropských archivů (citace viz kapitola Inspirace a zdroje koncepce rozvoje Národního archivu, C 1) a NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (citace tamtéž D 8) mají archivy „přispívat ke společným specifikacím a certifikacím a akreditačním procesům pro elektronickou archivaci. Tím je zajištěno, že data uložená v těchto úložištích splňují specifické standardy autenticity, spolehlivosti a důvěryhodnosti. Řešit otázky uchovávání v prováděcím nařízení k eIDAS“.

4. Online přístup k informacím

Digitální archivace informací trvalé hodnoty bude připravena a realizována s ohledem na kybernetickou bezpečnost a v souladu s regulací této oblasti, s ohledem na ochranu osobních a dalších chráněných údajů a s ohledem na dlouhodobou udržitelnost, bezpečnost, důvěryhodnost a čitelnost informací. Archivační systémy budou budovány a rozvíjeny tak, aby mohly flexibilně reagovat na budoucí potřeby a umožňovaly další růst. Cílem důvěryhodné archivace digitálního věku je udržení dosavadního etalonu primární důvěryhodnosti informací uložených v archivech pramenících ze znalosti životního cyklu informace před uložením do archivu a ze standardizovaných ukládacích procesů a správy archiválií v archivech.

Do roku 2026 umožní Národní archiv identifikovaným badatelům přístup k archivovaným informacím (digital born) online dle platné právní úpravy, kdykoli a kdekoli, a připraví strategii pro přechod na tuto formu a postupný nárůst poptávky touto formou.

Cíle:

Národní archiv bude...

- 4.1 postupně rozšiřovat online přístup k digital born archiváliím a digitalizátům analogových archiválií podle platných právních předpisů.
- 4.2 zrychlovat procesy digitalizace analogových archiválií, minimálně v reakci na žádosti o zpřístupnění (digitalizace na vyžádání) a v souladu s digitalizačními strategiemi ostatních archivů.
- 4.3 dále rozvíjet stávající digitální nabídku v souladu s potřebami klientů.
- 4.4 postupně prostřednictvím digitalizace nahrazovat služby poskytované na místě (badatelny) službami online, tak aby se fyzický přístup v dlouhodobém horizontu stal výjimkou.
- 4.5 zajistí, aby využití archivních souborů zahrnujících citlivé osobní údaje bylo prováděno v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů, a to zejména v online prostředí a dle účelu nahlížení a role žadatele o nahlížení.⁸

8 Podle Strategie evropských archivů (citace viz kapitola Inspirace a zdroje koncepce rozvoje Národního archivu, C 1) „by národní archivy měly vzít v úvahu, že členské státy jsou vybízeny k tomu, aby v rámci své veřejné správy uplatňovaly zásadu jednorázového použití a podporovaly opakované použití údajů v souladu s pravidly ochrany údajů, aby nedocházelo k dalšímu zatěžování občanů nebo podniků“.

- 4.6 poskytovat profesionální podporu a informace politické a státní správě, médiím a veřejnosti.⁹
- 4.7 aktivně poskytovat klientům, zejména badatelům, transparentní informace o možnostech jejich výzkumu a přístupových právech a napomáhat tomu, aby při vyřizování žádostí o nahlížení do archivních souborů bylo postupováno jednotně, předvídatelně a srozumitelně.

9 Podle Strategie evropských archivů (citace viz kapitola Inspirace a zdroje koncepce rozvoje Národního archivu, C 1) existují „tři pilíře, které by archivy měly zohlednit jako hlavní zásady své činnosti: – podporovat otevřenou a demokratickou společnost – zvýšit přístup k vysoce kvalitním datům a zároveň zajistit ochranu osobních a citlivých údajů – bojovat proti dezinformacím online a podporovat rozmanitý a spolehlivý mediální obsah“.

Podle Strategie evropských archivů (citace viz kapitola Inspirace a zdroje koncepce rozvoje Národního archivu, C 1) a NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2023/2854 ze dne 13. prosince 2023 o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k datům a jejich využívání „mají archivy potenciál úspěšně přispět k evropské vizi ekonomiky založené na datech. K využití tohoto potenciálu musí archivy najít rovnováhu mezi zpřístupněním svých dat a zachováním soukromí, bezpečnosti a etických standardů“.

5. Lidské zdroje

Národní archiv jako paměťová organizace se bude dále rozvíjet s ohledem na digitální transformaci prostřednictvím participativního procesu. Komunikace a sdílení zkušeností napříč odbornou veřejností a další vzdělávání nejen vlastních zaměstnanců jsou klíčové strategie digitalizace archivních procesů. Zaměstnanci a vedoucí pracovníci Národního archivu budou rozšiřovat své dovednosti a zlepšovat digitální kompetence a vzájemně spolupracovat napříč odděleními, službami veřejnosti a napříč dalšími archivy v rámci základní archivní sítě a na mezinárodní úrovni v souladu se zmocněními dle platné právní úpravy.

Cíle:

Národní archiv bude...

- 5.1 podporovat inovace a řídit a rozvíjet kompetence orientované na budoucnost, jakož i systematicky zvyšovat odbornou kvalifikaci svých zaměstnanců.
- 5.2 dále rozvíjet své řízení tak, aby odpovídalo výzvám digitálního světa, transformace a spolupráce.
- 5.3 řídit odpovědné mezigenerační předávání znalostí mezi svými zaměstnanci a v rámci zákonných zmocnění i v rámci archivní sítě.
- 5.4 průběžně přezkoumávat své procesy a struktury a přizpůsobovat je v reakci na vývoj v oblasti digitální transformace.
- 5.5 posilovat otevřenou, transparentní a kolegiální kulturu sociálních vztahů a podporovat dobré prostředí k rozvoji zaměstnaneckých kompetencí.
- 5.6 hledat zdroje potřebné k dosažení cílů stanovených koncepcí.

**INSPIRACE
A ZDROJE
KONCEPCE
ROZVOJE
NÁRODNÍHO
ARCHIVU**

INSPIRACE A ZDROJE KONCEPCE ROZVOJE NÁRODNÍHO ARCHIVU

A. Národní architektonické dokumenty

Usnesení vlády ČR ze dne 3. října 2018 č. 629 k programu „Digitální Česko“.¹⁰ Tři pilíře projektu „Digitální Česko“ jsou:

1. Česko v digitální Evropě <https://digitalnicesko.gov.cz/>. [cit. 2024-11-23]
2. Informační koncepce České republiky <https://archi.gov.cz/ikcr>. [cit. 2024-11-23]
3. Koncepce Digitální ekonomika a společnost <https://www.mpo.gov.cz/cz/.podnikani/digitalni-ekonomika/aktualizovana-koncepce-digitalni-ekonomika-a-spolecnost-281021/>. [cit. 2024-11-23]

a dále

4. Cesta k evropské digitální dekádě: Strategický plán digitalizace Česka do roku 2030 <https://digitalnicesko.gov.cz/evropa/>. [cit. 2024-11-23]

Dokumenty navazující na IKČR, tvoří:

5. Metody řízení ICT veřejné správy ČR https://archi.gov.cz/metody_dokument. [cit. 2024-11-23]
6. Slovník pojmů eGovernmentu https://archi.gov.cz/slovník_egov. [cit. 2024-11-23]
7. Národní architektonický rámec https://archi.gov.cz/nar_dokument. [cit. 2024-11-23]
8. Národní architektonický plán https://archi.gov.cz/nap_dokument. [cit. 2024-11-23]
9. Rozšiřující znalostní báze https://archi.gov.cz/znalostni_baze. [cit. 2024-11-23]

Z toho strategické dokumenty pro obor archivnictví:

10. Národní standard formátů pro archivaci https://archi.gov.cz/znalostni_baze:archivni_formaty. [cit. 2024-11-23]
11. Formátová pravidla Národního archivu. Přehled formátů komponent <https://portal.nacr.cz/cro/uvodni-stranka/formatova-pravidla-narodniho-archivu/>. [cit. 2024-11-23]

a další dokumenty jako např.:

12. Strategie rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v ČR po roce 2020 (GeoInfoStrategie2020+) (DIA) <https://www.dia.gov.cz/egovernment/geoinformatika/geoinfostrategie2020/>. [cit. 2024-11-23]

10 Od 1. 4. 2023 převzala správu Národních architektonických dokumentů Digitální a informační agentura.

B. Ze strategických materiálů Národního archivu

1. Rozvojový rámec výzkumné organizace na léta 2024–2028, <https://www.nacr.cz/vyzkum-publikace-akce/vyzkum/koncepcni-dokumenty/rozvojovy-ramec-2024-2028>. [cit. 2024-11-23]
2. Informační koncepce Národního archivu Verze 2.0 z 25. května 2023
čj. NA-2723-1/05-2023.

C. Zahraniční inspirace

1. Strategy of the European archives (2025–2030). Online. Dostupné z: https://commission.europa.eu/document/download/a9e9beb5-c6d3-4f9f-b58b-1f20e4c1f1fc_en?filename=strategy-of-the-european-archives-2025-2030.pdf. [cit. 2024-11-23]
2. Universal Declaration on Archives – UDA (adopted by the 36th Session of the General Conference of UNESCO on 10th November 2011). Online. Dostupné z: <https://www.ica.org/resource/universal-declaration-on-archives-uda/>. [cit. 2024-11-23]
3. NARA's FY 2026–2030 Strategic Plan Framework. Online. S. 2. Dostupné z: <https://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan>. [cit. 2024-11-23]
4. Federal Archives Strategy 2021–2025. Online. S. 9. Dostupné z: <https://www.bar.admin.ch/bar/en/home/about-us/the-federal-archives/strategy.html>. [cit. 2024-11-23]

D. Právní předpisy

1. Zákon 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, v platném znění <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-499>. [cit. 2024-11-23]
2. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689&qid=1732615747188>. [cit. 2024-11-23]
3. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2023/2854 ze dne 13. prosince 2023 o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k datům a jejich využívání a o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice (EU) 2020/1828 (nařízení o datech) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R2854&qid=1732615982610>. [cit. 2024-11-23]

4. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2022/868 ze dne 30. května 2022 o evropské správě dat a o změně nařízení (EU) 2018/1724 (akt o správě dat) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0868&qid=1732616138296>¹¹. [cit. 2024-11-23]
5. PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2023/138 ze dne 21. prosince 2022, kterým se stanoví seznam konkrétních datových souborů s vysokou hodnotou a opatření pro jejich zveřejnění a opakované použití https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2023/138/oj. [cit. 2024-11-23]
6. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/903 ze dne 13. března 2024, kterým se stanoví opatření pro vysokou úroveň interoperability veřejného sektoru v celé Unii <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R0903&qid=1732616447235>. [cit. 2024-11-23]
7. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/1724 ze dne 2. října 2018, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj>. [cit. 2024-11-23]
8. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (dále jen „nařízení eIDAS“) a eIDAS 2.0 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0281>. [cit. 2024-11-23]
9. SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o změně nařízení (EU) č. 910/2014 a směrnice (EU) 2018/1972 a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148 (směrnice NIS 2) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2555&qid=1732630120459>. [cit. 2024-11-23]

11. „S pomocí regulačních rámců EU musí archivy vytvořit udržitelné obchodní modely, aby získaly přístup k pokročilým technologiím, softwaru a modelům umělé inteligence, které mohou významně přispět k získávání dat. EAG by měla vyjmenovat problémy v oblasti uchovávání vyplývající ze sdílení dat veřejného sektoru a navrhnout jedno nebo více možných řešení nebo zmírňujících opatření pro každý problém.“

Koncepce digitální transformace Národního archivu 2025–2030

Autoři: Karolína Šimůnková, Milan Vojáček

Grafický návrh a sazba: Magda Fišerová

Vydal a vytiskl: Národní archiv, Archivní 2257/4, 149 00 Praha 4

Vydání první

Národní archiv, 2025

<https://na.gov.cz>

NACRX005XZZJ

